

Submitted: November 2017

Revised: January 2018

Accepted: February 2018

MARDİN MERKEZ VE KIZILTEPE’DE ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TARİHİ VE KÜLTÜREL MİRASIN TANINMASINA VE KORUNMASINA YÖNELİK FARKINDALIKLARININ ÖLÇÜLMESİ¹

Hicran Hanım HALAÇ², Haşim AKDAĞ³, Alper BEKKİ⁴

Özet

Türkiye kültürel miras bakımından oldukça zengin, ender ülkelerdendir. Tarihe tanıklık etmiş olan bu kültürel mirasların teker teker kıymetli oldukları gibi bir araya gelmesiyle oluşan bütüncül kıymetlerde söz konusudur. Türkiye’de ne yazık ki tek yapı ölçeğinde de bütüncülde de kültürel miraslar hak ettiği değeri yeteri kadar görememekte ve yarınlara aktarılmasında ciddi sorunlar olduğu görülmektedir. Zamanla bu dokular çeşitli nedenlerle zarar görmekte hatta yok olmaktadır. Geleceğe aktarılmasında güçlük çekilen bu dokular aynı zamanda geleceğimiz olan gençlerimizin hafızasından da silinmektedir. Kültürel mirasın gelecek nesillere özgün bir şekilde aktarılması tarihsel bir sorumluluktur. Bu sorumluluk nedeniyle her birey kültürel değerlerin farkında olarak bu değerleri korumak adına bir çaba göstermelidir. Çeşitli yollarla kültürel miras kavramı gelecek nesillere aktarılmaya çalışılsa da bu konuda henüz istenen düzeye ulaşamadığı düşünülmektedir. Bu nedenlerle çalışma amacı; Türkiye’de yer alan bütüncül kıymetlerden, koruma sorununun yaşandığı dokulardan biri olan Mardin Kentel Siti özelinde Mardin’de yaşayan ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin tarihi ve kültürel mirasın korunmasına yönelik bilinçlilik düzeylerini tespit etmektir. Araştırmanın verilerini toplamak için anket kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini ise Mardin’de bulunan ortaokullardan yeni kent dokusu içerisinde yer alması nedeniyle biri Aşağı Mardin, tarihi doku içerisinde yer alması nedeniyle biri Yukarı Mardin ve en büyük ilçesi olması nedeniyle biri Kızıltepe’den seçilme şartıyla her bölge için tesadüfî seçim yöntemi ile seçilmiş toplamda üç ortaokulu oluşturmaktadır. Seçilen ortaokullarda 2016–2017 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerinden gönüllülük esasıyla seçilen 84 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Anket sonuçları SPSS istatistik programında analiz edilmiş, frekans dağılımları elde edilerek yorumlanmıştır. Tarihi ve kültürel mirasın korunması bilinci konusunda araştırmada yapılan anket sonuçları paylaşılmıştır. Sonuçlarından hareketle çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Mardin, koruma bilinci, çocuklarda tarihi ve kültürel miras bilinci

THE MEASUREMENT OF AWARENESS OF RECOGNITION AND PROTECTION OF HISTORICAL AND CULTURAL HERITAGE

Abstract

Turkey is one of the rare countries rich in cultural heritage. These cultural heritages, which have witnessed to history, is individually valuable beside is valuable as a whole. Unfortunately, in Turkey, our cultural heritage does not see the value it deserves in the whole structure and in the single structure, and it seems that there are serious problems in transferring them to tomorrows. Over time, these tissues are being damaged or destroyed for various reasons. These tissues, which are difficult to transfer to the future, are also erased from the memories of our young people who are also our future. Uniquely the transfer to future generations of cultural heritage is a historical

¹ Bu makale 1. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Araştırmaları Sempozyumu (ISCER 2017-Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi)’nda bildiri olarak sunulmuştur, 3-5 Kasım 2017, Antalya, Türkiye

² Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi/Mimarlık Bölümü/Restorasyon Anabilim Dalı , Eskişehir, hhalac@anadolu.edu.tr

³ Öğr. Gör., Harran Üniversitesi Şanlıurfa Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu/Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü/ Mimar Restorasyon Programı, Şanlıurfa, hasimakd@harran.edu.tr

⁴ Dr. Öğr. Üyesi., Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesi/İstatistik Bölümü/İstatistiksel Bilgi Sistemleri Anabilim Dalı, Eskişehir, abekki@anadolu.edu.tr

responsibility. Because of this responsibility, each individual should make an effort to preserve these values by being aware of their cultural values. Although the concept of cultural heritage has been tried to be conveyed to future generations in various ways, it is thought that the desired level has not been reached yet. For these reasons; purpose of the study, in context Mardin urban protected area, one of the textures where protection problems, are experienced, is to determine the consciousness levels for the preservation of the historical and cultural heritage of 7th grade primary school students living in Mardin. A questionnaire was used to collect the data of the study. The sample of the research is composed of three primary schools selected by random selection method in Mardin: one of them because of being located in the new urban texture; down mardin, one of them because of being located in historical texture; up Mardin and one of them because of the biggest district in Mardin; Kızıltepe. The study was conducted with the participation of 84 volunteer students selected from the 7th class students who were educated in selected elementary schools in the 2016-2017 academic year. The results of the questionnaires were analyzed in SPSS statistical program and frequency distributions were obtained and interpreted. The results of the survey on the awareness of the preservation of historical and cultural heritage have been shared. Several suggestions were made based on the results.

Keywords: *Mardin, conservation awareness, awareness of historical and cultural heritage in children*

GİRİŞ

Kültürel miras; somut veya somut olmayan geçmiş insan aktivitelerinin kaynağıdır. Bütün kültürlerde anıtsal mimari, özel bir yere sahiptir ve haklı bir gurur kaynağıdır (URL-1). Her uygarlıktan bize kalan kültür varlıkları tarihi alanlarımızı oluşturur. “Tarihi Alan” söyleminde kentsel alanlar anlaşılması ile beraber, doğal ve tarihi sitler ve kırsal alanlarda değerlendirilir (Ahunbay, 2009: 116). Türkiye, tarihi ve kültürel mirası açısından çok zengin bir ülkedir. Hemen hemen tüm ülkede turistlerin ilgisini çeken, tarihi ve kültürel varlıkları açısından oldukça zengin birçok yerleşim yeri bulunmaktadır. Anadolu’nun binlerce yıl birçok medeniyete ev sahipliği yapması, eşine nadir rastlanan tarihi ve kültürel zenginliğe sahip olmasını sağlamıştır. Türkiye’nin tarihi ve kültürel zenginlikleri ile tanınan, büyük bir tarihi mirası bünyesinde barındıran, “Tarihi Kent” kimliğine sahip şehirlerinden biri de Mardin’dir (Erdem, 2006: 401). Mardin’de kültür, çağlar boyunca yerleşen uygarlıkların izlerini taşımaktadır. Mardin, tarihsel süreç içerisinde birçok uygarlığın yerleşim yeri olmuştur. Bu özelliğinden ötürü çok zengin bir kültürel yapı ve tarihi izleri içinde barındıran bir şehirdir. Aynı zamanda coğrafi bölgesinin (Güneydoğu Anadolu Bölgesi) en eski yerleşim yerlerinden biri ve Türklerin Anadolu’daki ilk duraklarından biridir (Dolapönü, 1972: 14).

Tarihi ve kültürel miraslarımıza yönelik yapılan tahribatların en can yakarı, tarihi ve kültürel miras gezilerinde ziyaretçilerin eser ve yapılara yaptığı tahribatlardır. Tarihi ve kültürel mirasını tanımak isteyen ziyaretçilerin bu değerleri tahrip etmesi, korumacılık bilincinin zayıf olduğunu göstermektedir. Eğitim, koruma bilincinin belirli bir seviyede olmayan toplumlara, koruma bilincinin aşılamanın en etkin yöntemlerinden birisidir. Eğitimin ilköğretim seviyesinden başlanılarak koruma bilinci düzenli ve sistematik bir biçimde verilmelidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Mardin’in eski ve yeni kent dokularında ve Kızıltepe’de yaşayan ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin tarihi ve kültürel mirasın farkındalığı ve korunmasına yönelik bilinçlilik düzeylerini ölçmektir.

Araştırmanın Önemi

Mardin, birçok uygarlığa ev sahipliği yaptığı için zengin bir kültürel yapıya ve tarihi miraslara sahiptir. Mardin de yaşayan çocukların bu tarihi ve kültürel mirasların gelecek nesillere aktarma konusundaki düşünceleri oldukça önemlidir. Tarihi ve kültürel mirasın korunması sadece alanında uzmanlaşmış kişilerin değil, eğitim kurumlarında öğrenim gören çocukların da rolleri oldukça önemlidir. Bu nedenle Mardin’in eski ve yeni kent dokularında ve Kızıltepe’de yaşayan çocukların (ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin) tarihi ve kültürel mirasın farkındalığının ve korunmasına yönelik bilinçlilik düzeylerinin ne olduğunun tespit edilmesi, Mardin’in tarihi ve kültürel mirasına verilen önemi ortaya koyacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Mardin’de eski ve yeni yerleşim olmak üzere iki şehir vardır. Bu yerleşim yerleri, Mardin kentinin sosyo-kültürel yapısının farklılıklarını ortaya koyan iki yerleşim yeridir. Söz konusu yerleşim yerlerinin ilki, kentin kültürel mirasının bulunduğu yüzyıllardır yaşamın katmanlaşarak hayat bulduğu ‘Yukarı’ ya da ‘Eski Mardin’dir. ‘Aşağı’ ya da ‘Yeni Mardin’ en büyük ilçesi Kızıltepe’deki havaalanından eski Mardin’e doğru ilerlerken son 20 yılda yoğun göç alan kentin tepeye sığmayan, eteklere taşan hali olarak yüksek katlı betonarme yapıları ile kendisini gösterir.

Mardin ile en büyük ilçesi olan Kızıltepe arasındaki 23 km olması ve yarım saat sürmesi, pek çok kentin şehir içi ulaşım süresine göre daha masum bir zamanda gerçekleşmesinden ötürü, Kızıltepe’deki 7. Sınıf öğrencilerinin de Mardin’in kültürel mirasının farkındalığı ve korunmasına dönük düşüncelerinin ölçülmesi de önem kazanmaktadır.

Yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı çalışma Mardin’in eski ve yeni kent dokularında ve Kızıltepe’de yaşayan ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin tarihi ve kültürel mirasın korunmasına yönelik bilinçlilik düzeylerinin ne olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çalışma; Mardin ilinde bulunan Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin/yeni kent) ve Artuklu Cumhuriyet Ortaokulları (Yukarı Mardin/eski kent) ile Mardin ili Kızıltepe ilçesinde bulunan Kızıltepe Dicle Ortaokulu olmak üzere toplam üç okuldan ve bu okulların rassal olarak seçilen birer şubesinde okuyan 7.sınıf öğrencileriyle sınırlıdır.

	
<p>Resim 7: <i>Dicle Ortaokulu</i> Kaynak: <i>Haşim Akdağ-2016</i></p>	<p>Resim 8: <i>Dicle Ortaokulu Anket</i> Kaynak: <i>Haşim Akdağ-2016</i></p>

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada hem nitel ve hem de nicel olmak üzere karma bir araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde araştırmacı, çalışmanın bir kademesinde nitel araştırma metodunu, diğer bir kademesinde ise nitel araştırma yönteminden yararlanabilmektedir (Balcı, 2010). Araştırmanın kapsamı, kaynak taramaları ve alanında uzman kişilerden bilgi alınarak oluşturulmuştur. Araştırmada, tarafımızdan geliştirilmiş anket ile öğrencilerin tarihi ve kültürel miraslarımızın korunmasına yönelik bilinçlilik seviyelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Mardin'in eski ve yeni kent dokularında ve Kızıltepe ilçesinde yer alan ortaokulları oluşturmuştur. Mardin'in eski ve yeni kent dokularında ve Kızıltepe ilçesinde bulunan ortaokulları arasından tesadüfi seçim yöntemi ile seçilmiş üç ortaokulunun birer şubesi ise araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada seçilen 2016-2017 güz dönemindeki üç ortaokulu, 7.sınıflarının birer şubelerinden toplam 84 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak tarafımızdan geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Ankette yer alan birden fazla seçmeli, çizim ve açık uçlu sorular olmak üzere toplam 35 soru bulunmaktadır. Ankette sorular tarihi ve kültürel mirasın korunmasına yönelik bilinçlilik düzeylerini belirleyecek biçimde geliştirilmiştir. Anketin ilk soruları demografik sorular olup öğrencilerin sosyoekonomik özellikleri hakkında bilgi edinmeye yöneliktir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanmasına yönelik geliştirilen anket; Mardin Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin ile 2016-2017 güz dönemindeki üç ortaokulu, 7.sınıflarının birer şubelerinden toplam 84 öğrencinin katılımıyla üç günde gerçekleştirilmiştir (bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Anket Uygulama Bilgileri

Sıra	İl	İlçe	Okul	Öğrenci Sayısı	Süre
1	Mardin	Artuklu (Aşağı Mardin/Yeni Kent)	Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu	33 Kişi	1 Gün
2	Mardin	Artuklu (Yukarı Mardin/ Eski Kent)	Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu	23 Kişi	1 Gün
3	Mardin	Kızıltepe	Dicle Ortaokulu	28 Kişi	1 Gün

Verilerin Analizi

Araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan veriler, SPSS 15 istatistiksel paket programı kullanılarak analiz edilmiş, elde edilen sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin anket formundaki sorulara ilişkin cevapları frekans dağılım tabloları şeklinde düzenlenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu kısmında anket uygulamasından sonra elde edilen verilere ait bilgiler ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Araştırma sürecinde Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu'ndan 33, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu'ndan 23 ve Kızıltepe Dicle Ortaokulu'ndan 28 öğrenci olmak üzere ortaokul 7. sınıfta öğrenim gören toplam 84 öğrenciye 35 sorudan oluşan anket uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında anket uygulaması gerçekleştirilen öğrencilerin okudukları okullara göre demografik bilgilerine ilişkin frekans dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan; Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %60,6'sı erkek , %39,4'ü kız olduğu, %75,8'inin baba mesleğinin memur olduğu, %72,7'sinin baba eğitim durumunun üniversite mezunu olduğu, %60,6'sının anne mesleğinin ev hanımı olduğu, %39,4'ünün anne eğitim durumunun üniversite mezunu olduğu, %87,9'unun çekirdek aile olduğu, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %47,8'i erkek , %52,2'si kız olduğu, %30,4'ünün baba mesleğinin işçi olduğu, %43,5'inin baba eğitim durumunun lise mezunu olduğu, %82,6'sının anne mesleğinin ev hanımı olduğu, %39,1'inin anne eğitim durumunun okuryazar olmadığı, %52,2'sinin çekirdek aile olduğu, Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin %71,4'ünün erkek , %28,6'sının kız olduğu, %50'sinin baba mesleğinin bahsi geçen meslekler dışındaki diğer meslekler cevabını verdiği, %53,6'sının baba eğitim durumunun ilkökul mezunu olduğu, %75,5'inin anne mesleğinin ev hanımı olduğu, %42,9'unun anne eğitim durumunun okuryazar olmadığı, %71,4'ünün çekirdek aile olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okullara Göre Demografik Bilgileri

	Anketin Uygulandığı Okul					
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)		ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)		KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)	
	n	%	n	%	n	%
Cinsiyet	33	100,0	23	100,0	28	100,0
Kız	13	39,4	12	52,2	8	28,6
Erkek	20	60,6	11	47,8	20	71,4
Baba Mesleği	33	100,0	23	100,0	28	100,0
Memur	25	75,8	4	17,4	0	0,0
İşçi	0	0,0	7	30,4	4	14,3
Esnaf	4	12,1	2	8,7	4	14,3
Serbest Meslek	3	9,1	3	13,0	6	21,4
İşsiz	0	0,0	2	8,7	0	0,0
Diğer	1	3,0	5	21,7	14	50,0
Baba Eğitim Durumu	33	100,0	23	100,0	28	100,0
Okuryazar değil	0	0,0	2	8,7	2	7,1
İlkokul	0	0,0	1	4,3	15	53,6
Ortaokul	4	12,1	9	39,1	8	28,6
Lise	5	15,2	10	43,5	2	7,1
Üniversite	24	72,7	1	4,3	1	3,6
Anne Mesleği	33	100,0	23	100,0	28	100,0
Memur	8	24,2	0	0,0	0	0,0
Esnaf	1	3,0	0	0,0	0	0,0
Serbest Meslek	2	6,1	4	17,4	7	25,0
Ev Hanımı	20	60,6	19	82,6	21	75,0
Diğer	2	6,1	0	0,0	0	0,0
Anne Eğitim Durumu	33	100,0	23	100,0	28	100,0
Okuryazar değil	0	0,0	9	39,1	12	42,9
İlkokul	1	3,0	6	26,1	11	39,3
Ortaokul	9	27,3	7	30,4	5	17,9
Lise	10	30,3	1	4,3	0	0,0
Üniversite	13	39,4	0	0,0	0	0,0
Aile Tipi	33	100,0	23	100,0	27	96,4
Geniş Aile	3	9,1	11	47,8	7	25,0
Çekirdek Aile	29	87,9	12	52,2	20	71,4
Parçalanmış Aile	1	3,0	0	0,0	0	0,0

Anket uygulanan öğrencilerin okudukları okullara göre Mardin'de tarih boyunca hüküm süren uygarlıkları bilme durumlarını gösteren frekans dağılımları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Mardin’de Tarih Boyunca Hüküm Süren Uygarlıkları Bilme Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	Bilmiyor		Biliyor		Bilmiyor		Biliyor		Bilmiyor		Biliyor	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Elamlılar	33	100,0	0	0	23	100,0	0	0	27	96,4	1	3,6
Babililer	20	60,6	13	39,4	16	69,6	7	30,4	18	64,3	10	35,7
Hittitler	24	72,7	9	27,3	16	69,6	7	30,4	19	67,9	9	32,1
Asurlular	24	72,7	9	27,3	16	69,6	7	30,4	21	75,0	7	25,0
Artukoğulları	9	27,3	24	72,7	7	30,4	16	69,6	16	57,1	12	42,9
Eyyubiler	32	97,0	1	3,0	20	87,0	3	13,0	24	85,7	4	14,3
Anadolu Selçukluları	15	45,5	18	54,5	14	60,9	9	39,1	19	67,9	9	32,1
Akkoyunlar	33	100	0	0	19	82,6	4	17,4	21	75	7	33
Karakoyunlar	33	100	0	0	20	87,0	3	13,0	25	89,3	3	10,7
Osmanlı İmp.	21	63,6	12	36,4	16	69,6	7	30,4	24	85,7	4	14,3
Türkiye Cumhuriyeti	19	57,6	14	42,4	11	47,8	12	52,2	23	82,1	5	17,9

Tablo 3 incelendiğinde, Mardin’de tarih boyunca hüküm süren uygarlıklardan en yüksek bilme oranına sahip uygarlığın Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) için %72,7 ile Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) için %69,6 ile ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) için ise %42,9 ile Artukoğulları olduğu görülmektedir. Mardin’de hüküm süren uygarlıklardan en önemlilerinden biri olan Artukluları bilme oranları üç okulda da en yüksek çıktığı görülmektedir.

Okul bazında kültürel miras denildiğinde hangi yapıların akla geldiğine ilişkin frekans dağılımı Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin Kültürel Miras Denilince Aklına Gelen Yapıların Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Saraylar	12	36,4	21	63,6	15	65,2	8	34,8	12	42,9	16	57,1
Modern Binalar	31	93,9	2	6,1	17	73,9	6	26,1	24	85,7	4	14,3
Anıtlar	13	39,4	20	60,6	12	52,2	11	47,8	14	50	14	50
Tarihi Evler	5	15,2	28	84,8	1	4,3	22	95,7	6	21,4	22	78,6
Şelaleler	24	72,7	9	27,3	17	73,9	6	26,1	22	78,6	6	21,4
Camiler	9	27,3	24	72,7	7	30,4	16	69,6	8	28,6	20	71,4
Kiliseler	12	36,4	21	63,6	10	43,5	13	56,5	11	39,3	17	60,7
Medreseler	10	30,3	23	69,7	7	30,4	16	69,6	9	32,1	19	67,9

Tablo 4’e göre, tüm okul öğrencileri için tarihi miras denildiğinde ilk akla gelen yapının tarihi evler olduğu görülmektedir. Tarihi evler yanıtını Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %84,8’i, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %95,7’si ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin ise %78,6’sı vermiştir. Ancak; ‘şelaleler’ şikkının düşük oranlarla işaretlenmesi taşınmaz kültür varlıkların kapsamı ve içeriğinin tam anlamıyla özümsemediği görülmektedir.

Mardin’in mimarisinde etkili olan kültürlerin frekans dağılımları okul bazında Tablo 5’teki gibidir.

Tablo 5. Mardin’in Mimarisinde Etkili Olan Kültürlerin Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Balkan	30	90,9	3	9,1	22	95,7	1	4,3	25	89,3	3	10,7
Arap	17	51,5	16	48,5	9	39,1	14	60,9	19	67,9	9	32,1
İran	29	87,9	4	12,1	22	95,7	1	4,3	28	100	0	0
Osmanlı	16	48,5	17	51,5	13	56,5	10	43,5	21	75	7	25
Süryani	14	42,4	19	57,6	16	69,6	7	30,4	22	78,6	6	21,4
Türk	15	45,5	18	54,5	9	39,1	14	60,9	13	46,4	15	53,6
Diğer	27	81,8	6	18,2	20	87	3	13	26	92,9	2	7,1

Tablo 5 incelendiğinde, Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %57,6’sı Süryanilerin, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %60,9’u Arap ve Türklerin son

olarak Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin %53,6'sı ise Türklerin Mardin mimarisinde etkili olduklarını düşünmektedirler. Mardin'in mimarisinde etkili olan uygarlıklardan en önemlilerinden biri olan Süryanileri bilme oranı Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) da en yüksek çıktığı görülmektedir. Mardin'in mimarisinde ve taş işlemeciliğinde etkili olan uygarlıklardan en önemlilerinden biri Süryani'lerdir.

Mardin'in tarihi yapılarını bilmelerine ilişkin frekans dağılımları okul bazında Tablo 6'daki gibidir.

Tablo 6. Mardin'in Tarihi Yerlerini Bilme Durumuna Göre Frekans Dağılımı

Anketin Uygulandığı Okul											
GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet	
n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
5	15,2	28	84,8	1	4,3	22	95,7	7	25	21	75

Mardin'in tarihi yerlerini bilip-bilmeme oranlarının yer aldığı Tablo 6 incelendiğinde Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %84,8'i, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %95,7'si ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin %75'i bildiklerini ifade etmişlerdir. Oranlara baktığımızda tarihi dokuda yer alan okuldaki (Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu) öğrencilerin bilme düzeylerinin fazla olması ve okulların dokuya uzaklıklarının bilme seviyesi ile doğru orantılı olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Mardin'in tarihi yerlerini kimlerle gezdiklerine gösteren frekans dağılımı Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin Tarihi Yerleri Kiminle Gezdiği Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Öğretmenim götürdü	17	51,5	16	48,5	11	47,8	12	52,2	24	85,7	4	14,3
Ailem götürdü	6	18,2	27	81,8	7	30,4	16	69,6	9	32,1	19	67,9
Kendim gittim	29	87,9	4	12,1	12	52,2	11	47,8	27	96,4	1	3,6
Arkadaşlarım götürdü	30	90,9	3	9,1	18	78,3	5	21,7	28	100	0	0
Akrabalarım götürdü	21	63,6	12	36,4	15	65,2	8	34,8	21	75	7	25

Araştırma kapsamındaki tüm okullardaki öğrencilerin büyük çoğunluğunun tarihi yerleri aileleri ile gezdikleri Tablo 7'den anlaşılmaktadır. İlgili oranlar Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) için %81,8, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) için %69,6, Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) için ise %67,9'dur. Çocukluk döneminde ailenin rolü oldukça önemlidir. Anne ve babalar, çocuklarının zihinsel, duygusal, sosyal ve dil gelişimlerini destekleyen en önemli kişilerdir (Ersoy ve Tezel Şahin, 1999: 58). Bundan dolayı aileleri de çocukların eğitimine dâhil etmenin çocukların başarısını olumlu yönde etkilediğine inanılmaktadır (Bekman, 1998: 10-11).

Öğrencilerin tarihi yerleri öğretmenleri ile gezme oranları Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) için %52,2, Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) için %48,5, Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) için ise %14,3'tür. Oranlara baktığımızda tarihi yerlerde yer alan okuldaki (Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu) öğrencilerin tarihi yerleri öğretmenleri ile gezme oranları (%52,2) fazla olması ve okulların tarihi yerlerden uzaklıklarının öğretmenleri ile gezme oranları (Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu(%48,5) ve Dicle Ortaokulu(%14,3)) ile doğru orantılı olduğu görülmektedir.

Öğretmenler, Sosyal Bilgiler dersinde tarihi konuların öğrencilere ezberletilmesini değil, 'tarihsel anlama' ve 'tarihsel düşünme' becerilerinin güçlendirilmesini amaçlar. Tarihi ve kültürel miraslarımızı yerinde gezerek, sınıf dışında alternatifli bir öğrenme alanı hazırlanır. Hazırlanacak olan alan öğrencilerde tarihsel düşünme becerisini kazanmayı kolaylaştırır (Yılmaz ve Şeker, 2011: 22).

Tablo 8. Tarihi Yerleri Gezmeden Önce Tarihi Hakkında Bilgi Edinme Durumuna Göre Frekans Dağılımı

Anketin Uygulandığı Okul											
GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet	
n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
11	33,3	22	66,7	0	0	23	100,0	9	32,1	19	67,9

Tarihi yerleri gezmeden önce tarihi hakkında bilgi edinme oranlarının yer aldığı Tablo 8'e göre, Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerin %66,7'sinin, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin tamamının ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin %67,9'unun önceden bilgi edindiği görülmektedir.

Tarihi yerleri gezmeye gitmeden önce çoğunluğun araştırarak gidiyor olmaları oldukça önemli çünkü araştırarak öğrendikleri bilgiyi geliştirmeyi ve tarihi yerlere gittiğinde önceden araştırdığı bilgiler ile karşılaştırma alışkanlığı edinirler. Bu durum öğrencilerin doğru bir biçimde tarihi ve kültürel miras bilinci kazanmalarına olanak sağlar (Abacı ve diğerleri, 2009: 105-106).

Tarihi yerleri gezmeden önce tarihi hakkında bilgi edindiklerini söyleyen sırasıyla Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulundan (Aşağı Mardin) 22, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulundan (Yukarı Mardin) 23 ve Dicle Ortaokulundan (Kızıltepe) 19 öğrenciye bu bilginin kaynağı sorulmuş ve sonuçlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Tarihi Yerleri Gezmeden Önce Tarihleri Hakkında Nereden Bilgi Edinme Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kitaplardan	17	77,3	5	22,7	17	73,9	6	26,1	17	89,5	2	10,5
İnternette	4	18,2	18	81,8	13	56,5	10	43,5	10	52,6	9	47,4
Rehberlerden	17	77,3	5	22,7	22	95,7	1	4,3	19	100	0	0
Aile, arkadaş veya çevreden	7	31,8	15	68,2	4	17,4	19	82,6	8	42,1	11	57,9

Tablo 9'a göre Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %81,8'i internet en çok kullandıkları araştırma kaynağı iken %68,2 ile aile, arkadaş veya çevreden bilgi edindiklerini, %22,7 ile kitap ve rehberi bilgi kaynağı olarak kullandıkları tespit edilmekte, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %82,6 ile aile, arkadaş veya çevreden bilgi edinmeleri en çok kullandıkları araştırma kaynağı iken %43,5 ile interneti, %26,1'i kitapları, %4,3'ü ise rehberi bilgi kaynağı olarak kullandıkları tespit edilmekte ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin ise %57,9'u aile, arkadaş veya çevreden bilgi edinmeleri en çok kullandıkları araştırma kaynağı iken %47,4'ü interneti, %10,5'i kitapları bilgi kaynağı olarak kullandıkları tespit edilmektedir.

Bilgi kaynağı olarak aile ve çevrenin oranlarını fazla olması ailenin bilinç düzeyinin artırılmasını bir kez daha göstermiştir. Aslında ebeveynlerin öğretmenlik rolü, çocukları doğduğunda başlamaktadır (Aksoy ve diğerleri, 1995: 120). Bununla birlikte her ebeveynin sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitim bakımından donanımlı olmamaları nedeniyle eğitimcilik fonksiyonları desteklenmelidir (Aksoy ve diğerleri, 1995: 120). Yalnız aile eğitim programlarında asıl amaç; ailenin özgüvenini artırmak ve çocuklarının zihinsel, duygusal, sosyal ve dil gelişimini teşvik etmek için çocuğun kabiliyetini geliştirecek biçimde bilgi ve beceriler ile donatmaktır (Myers, 1996: 121).

Tablo 10'da öğrencilerin tarihi değeri olan bir nesne veya yapı ile karşılaşmaları halinde her hangi bir kuruma müracaat edip-etmediklerine ilişkin frekans dağılımı sunulmuştur.

Tablo 10. Tarihi Değeri Olan Bir Nesne veya Yapı İle Karşılaştığımızda Her Hangi Bir Kuruma Müracaat Etme Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
	17	51,5	15	45,5	12	52,2	11	47,8	13	46,4	12	42,9

Tablo 10'a göre Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %45,5'i, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %47,8'i ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin ise %42,9'u bir kuruma müracaat ettiklerini belirtmişlerdir.

Tarihi değeri olan bir nesne veya yapı ile karşılaştığında her hangi bir kuruma müracaat ettiklerini söyleyen öğrencilere hangi kuruma müracaat ettikleri sorulmuş ve sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 10. Tarihi Değeri Olan Bir Nesne veya Yapı İle Karşılaştığımızda Hangi Kuruma Müracaat Etme Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul					
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)		ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)		KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)	
	n	%	n	%	n	%
Müze Müdürlüğü	11	73,3	7	63,6	3	25,0
Turizm Müdürlüğü	2	13,3	0	0	1	8,3
Valilik	0	0	1	9,1	0	0
Belediye Başkanlığı	2	13,3	2	18,2	3	25,0
Diğer	0	0	1	9,1	5	41,7
TOPLAM	15	100,0	11	100,0	12	100,0

Tablo 11 incelendiğinde tarihi değeri olan bir nesne veya yapı ile karşılaştığında bir kuruma müracaat ettiğini söyleyen Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulundaki (Aşağı Mardin) 15 öğrencinin %73,3'ünün ve Artuklu Cumhuriyet Ortaokulundaki (Yukarı Mardin) 11 öğrencinin %63,6'sının Müze Müdürlüğü cevabını verdikleri, Dicle Ortaokulundaki (Kızıltepe) 12 öğrencinin %41,7'sinin ise bahsi geçen kurumların dışındaki diğer kurumlara cevabını verdikleri görülmektedir. Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulundaki (Aşağı Mardin) öğrencilerin cevaplarında %13,3 ile turizm müdürlüğü ve belediye başkanlığı cevabı ikinci tercihleri iken hiçbiri valiliğe ve bahsi geçen kurumların dışındaki bir kuruma müracaat etmeyi düşünmedikleri tespit edilmiştir. Artuklu Cumhuriyet Ortaokulundaki (Yukarı Mardin) öğrencilerin cevaplarında %18,2 ile belediye başkanlığı cevabı ikinci, %9,1 ile valilik ve bahsi geçen kurumların dışındaki diğer kurumlara cevabı üçüncü tercihleri iken hiçbiri turizm müdürlüğüne müracaat etmeyi düşünmedikleri tespit edilmiştir. Dicle Ortaokulundaki (Kızıltepe) öğrencilerin cevaplarında %25,0 ile müze müdürlüğü ve belediye başkanlığı cevabı ikinci, %8,3 ile turizm müdürlüğü cevabı üçüncü tercihleri iken hiçbirinin valiliğe müracaat etmeyi düşünmediği tespit edilmiştir.

Öğrencilere “Mardin dışından gelen yerli ve yabancı biri ile karşılaştığınızda, sizden Mardin’in gezilecek ve görülecek yerleri konusunda bilgi istediğinde ne yapıyorsunuz?” sorusu sorulmuş ve bu soruya Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulundan (Aşağı Mardin) 1, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulundan (Yukarı Mardin) 1 ve Dicle Ortaokulundan (Kızıltepe) 3 öğrencinin cevap vermedikleri gözlemlenmiştir.

Buna ilişkin frekans dağılımı Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 11. Mardin Dışından Gelen Yerli ve Yabancı Biri İle Karşılaştığımızda, Sizden Mardin’in Gezilecek ve Görülecek Yerleri Konusunda Bilgi İstediginde Ne Yapıyorsunuz Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul					
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)		ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)		KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)	
	n	%	n	%	n	%
Bu konuda ona yardım edemiyorum.	14	43,8	5	22,7	10	40,0
Bu konuda ona yardım ediyorum.	15	46,9	17	77,3	11	44,0
Belediyeye yönlendiriyorum.	1	3,1	0	0	1	4,0
Turizm Bilgi Ofisi (Turizm Danışma Merkezi) ne yönlendiriyorum.	1	3,1	0	0	2	8,0
Kültür Turizm Tanıtım Derneğine yönlendiriyorum.	1	3,1	0	0	1	4,0
TOPLAM	32	100,0	22	100,0	25	100,0

Sorulan soruya cevap veren öğrencilerden büyük çoğunluğunun “Bu konuda ona yardım ediyorum” yanıtını verdikleri Tablo 12’den açıkça görülmektedir. Ona yardım ediyorum cevabı ile ona yardım edemiyorum cevabını Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulundan (Aşağı Mardin) ve Dicle Ortaokulunda (Kızıltepe) sadece bir öğrenci fazlası ile eşitliği bozmaktadır. Diğer sıklara verilen cevapları da göz önüne alırsak bu iki okuldaki çoğu öğrencinin kendinin yardım edemediği ortaya çıkmaktadır bu da konu hâkimiyetlerinin az olmasından kaynaklanabilmektedir. Artuklu Cumhuriyet Ortaokulunda (Yukarı Mardin) ise yardım edebiliyorum yanıtına öğrencilerin %77,3 ünün yanıt vermesi okullarının tarihi dokunun içinde olmasının önemli bir ayırt edici özellik olduğunu ortaya koyar. Turizm bilgi ofisine yönlendirme ve Mardin’in tanıtım broşürü ve CD’sini tavsiye etme konusunda bütün okullardaki öğrencilerin yeteri kadar bilince sahip olmadıkları görülmektedir.

Tarihi yerlerin korunma nedenlerine ilişkin frekans dağılımı Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 12. Tarihi Yerler Neden Korunmalı Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	İşaretlemeyen		İşaretleyen		İşaretlemeyen		İşaretleyen		İşaretlemeyen		İşaretleyen	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bizlere eski uygarlıklar hakkında bilgi verdikleri için korunmaları gerekir. Yıkılmaları halinde daha güzeli yapılamayacağı için korunmaları gerekir. Tarihi yerlerin değerini arttırmak için korumalıyız.	5	15,2	28	84,8	9	39,1	14	60,9	11	39,3	17	60,7
	24	72,7	9	27,3	15	65,2	8	34,8	20	71,4	8	28,6
	12	36,4	21	63,6	5	21,7	18	78,3	13	46,4	15	53,6

Tablo 13'e göre, Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %84,8'i ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin %60,7'si eski uygarlıklar hakkında bizlere bilgi verdikleri için korunmaları gerektiğini düşünürken, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %78,3'ü tarihi yerlerin değerini arttırmak için korunmaları gerektiğini düşünmektedirler.

Tarihi ve kültürel mirasların korunmama ve zarar görmesinde en önemli etken eğitimin yetersizliğidir. Özellikle, ilköğretim düzeyindeki öğrencilere tarihi ve kültürel miraslarımızın neden korunması gerektiğinin ve nasıl korumak gerektiği düzenli ve sistematik bir şekilde izah edilmelidir. Her bireyin, tarihi ve kültürel miraslarımızı sahiplenmesi ve bu mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasının, yaşama felsefemizin vazgeçilmez unsuru olarak benimsemeliyiz (Tapan, 2010).

Tarihi yerleri ve onların korunmasına ilişkin bilgilerinin kaynağına ilişkin frekans dağılımı Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 13. Tarihi Yerleri ve Onların Korunmasına İlişkin Bilgilerinizi Nasıl Öğrendiği Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	İşaretlemeyen		İşaretleyen		İşaretlemeyen		İşaretleyen		İşaretlemeyen		İşaretleyen	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Televizyondan	10	30,3	23	69,7	12	52,2	11	47,8	15	53,6	13	46,4
Okuldaki derslerden	8	24,2	25	75,8	9	39,1	14	60,9	9	32,1	19	67,9
Okuldaki ders dışı etkinliklerden	23	69,7	10	30,3	20	87,0	3	13,0	22	78,6	6	21,4
Ailemden	8	24,2	25	75,8	11	47,8	12	52,2	20	71,4	8	28,6
Gezerek	6	18,2	27	81,8	9	39,1	14	60,9	22	78,6	6	21,4
Diğer	33	100,0	0	0,0	15	65,2	8	34,8	25	89,3	3	10,7

Tablo 14 incelendiğinde, Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %81,8'i gezerek, %75,8'i okuldaki derslerinden ve ailelerinden, %69,7'si televizyondan ve %30,3'ü okuldaki ders dışı etkinliklerden, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %60,9'u gezerek ve okuldaki derslerden, %52,2'si ailelerinden, %47,8'i televizyondan, %13,0'ü okuldaki ders dışı etkinliklerden ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin %67,9'u ise okuldaki derslerden, %46,4'ü televizyondan, %28,6'sı ailelerinden, %21,4'ü gezerek ve okuldaki ders dışı etkinliklerden öğrendikleri görülmektedir.

Çalışmada öğrencilere okulda tarihi yerlerle ilgili ders konularını hangi yöntemlerle öğrenmek istedikleri sorusu yöneltilmiş, sonuçlar Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 14. Okulda Tarihi Yerlerle İlgili Ders Konularını Hangi Yöntemlerle Öğrenme Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	İşaretlemeyen		İşaretleyen		İşaretlemeyen		İşaretleyen		İşaretlemeyen		İşaretleyen	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Video ve film izleyerek öğrenmek	14	42,4	19	57,6	15	65,2	8	34,8	20	71,4	8	28,6
Öğretmenimizle müzeleri ve tarihi eserleri yerinde gezerek öğrenmek	7	21,2	26	78,8	7	30,4	16	69,6	11	39,3	17	60,7
Tarihi eserlerle ilgili derslere gerek olmadığını düşünüyorum	31	93,9	2	6,1	22	95,7	1	4,3	27	96,4	1	3,6
Diğer	32	97,0	1	3,0	22	95,7	1	4,3	26	92,9	2	7,1

Tablo 15'e göre, Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %78,8'inin, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %69,6'sının ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin %60,7'sinin öğretmenleri ile müzeleri ve tarihi eserleri yerinde gezerek öğrenmek seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir.

Ayrıca öğrencilerden Mardin'i izlenimlerine göre resmetmeleri istenmiş ve resimlerde çizdikleri yapılar sınıflandırılmıştır. Buna ilişkin frekans dağılımı Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 15. Mardin'i Resmetme Durumuna Göre Frekans Dağılımı

	Anketin Uygulandığı Okul											
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)				ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)				KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)			
	Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Müze	31	93,9	2	6,1	20	87,0	3	13,0	26	92,9	2	7,1
Hastane	33	100,0	0	0,0	23	100,0	0	0,0	26	92,9	2	7,1
Cami	20	60,6	13	39,4	10	43,5	13	56,5	25	89,3	3	10,7
Medrese	33	100,0	0	0,0	22	95,7	1	4,3	27	96,4	1	3,6
Kale	29	87,9	4	12,1	11	47,8	12	52,2	23	82,1	5	17,9
Konak	33	100,0	0	0,0	16	69,6	7	30,4	27	96,4	1	3,6
Kilise	32	97,0	1	3,0	19	82,6	4	17,4	28	100,0	0	0,0
Tarihi taş evler	25	75,8	8	24,2	8	34,8	15	65,2	24	85,7	4	14,3

Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) öğrencilerinin %39,4'ünün resimlerinde camii yaptıkları ve hiçbirinin hastane ve konak yapmadıkları, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin %65,2'sinin tarihi taş ev çizdikleri ve hiç hastane yapmadıkları görülürken, Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin %17,9'unun kale resmi yaptıkları ve hiçbir öğrencinin kilise resmi yapmadığı görülmüştür.

Ayrıca ankete katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile kültürel mirasa yönelik tutum ve görüşleri arasında bir ilişki olup olmadığı Ki-Kare analizi ile araştırılmış, sonuçta istatistiksel açıdan anlamlı bulunan sonuçlar Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 16. Ki-Kare Analizi Sonuçları

	Anketin Uygulandığı Okul						χ^2	df	p
	GÜLSER-MAHMUT TATLİDEDE ORTAOKULU (AŞAĞI MARDİN)		ARTUKLU CUMHURİYET ORTAOKULU (YUKARI MARDİN)		KIZILTEPE DİCLE ORTAOKULU (KIZILTEPE)				
	n	%	n	%	n	%			
Mardin'in mahallelerini biliyor musunuz?	33	39,3%	23	27,4%	28	33,3%	33,979	2	0,000
Evet	27	48,2%	22	39,3%	7	12,5%			
Hayır	6	21,4%	1	3,6%	21	75,0%			
Mardin'in tarihi yerleri gezmeden önce tarihleri hakkında bilgi ediniyor musunuz?	33	39,3%	23	27,4%	28	33,3%	9,909	2	0,007
Evet	22	34,4%	23	35,9%	19	29,7%			
Hayır	11	55,0%	0	0,0%	9	45,0%			
Tarihi ve kültürel yerlerin korunmasına ilişkin neler yapıyorsunuz?	33	39,3%	23	27,4%	28	33,3%	14,086	2	0,001
Yanlış Cevap	29	45,3%	11	17,2%	24	37,5%			
Doğru Cevap	4	20,0%	12	60,0%	4	20,0%			

Tablo 17 incelendiğinde, öğrencilerin Mardin mahallelerini bilip-bilmeme durumları ile eğitim aldıkları ortaokullar arasında ilişki olduğu görülmektedir. Bu sebepten dolayı öğrencilerin eğitim aldığı ortaokullara göre Mardin'in mahallelerini bilme durumlarının farklı olduğu, Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) (%48,2) ve Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) (%39,3)'nda eğitim alan öğrencilerin çoğunluğunun mahalleleri bildikleri, Dicle Ortaokulu (Kızıltepe)'nda eğitim alan öğrencilerin ise büyük oranda (%75) Mardin'in mahallelerini bilmedikleri görülmektedir. İkinci olarak, Mardin'in tarihi yerlerini gezmeden önce tarihleri hakkında bilgi edinip-edinmeme ile okudukları okul arasında ilişki olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin eğitim aldıkları ortaokullara göre Mardin'in tarihi yerlerini gezmeden önce tarihleri hakkında bilgi edinme durumları da farklılık göstermektedir. Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin hepsinin tarihi yerleri gezmeden önce bilgi edindikleri, Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) (%55) ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) (%45) öğrencilerinde ise araştırma oranının daha düşük olduğu gözlemlenmektedir. Son olarak tarihi ve kültürel yerlerin korunmasına ilişkin neler yapıyorsunuz? Sorusunu bilip-bilmeme durumları eğitim aldıkları ortaokullar arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sebepten dolayı öğrencilerin eğitim aldığı ortaokullara göre tarihi ve kültürel yerlerin korunması için yapılması gerekenleri bilme durumları da farklılık göstermektedir. Gülser-Mahmut Tatlıdede Ortaokulu (Aşağı Mardin) ve Dicle Ortaokulu (Kızıltepe) öğrencilerinin tarihi ve kültürel yerlerin korunmasına ilişkin yapılması gerekenler konusundaki bilgi düzeylerinin düşük olduğu, Artuklu Cumhuriyet Ortaokulu (Yukarı Mardin) öğrencilerinin bilinç düzeylerinin bu okullara nazaran daha yüksek olduğu görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

7. Sınıf ders kitaplarının içeriği araştırıldığında ülkemizdeki tarihi ve kültürel miraslarla ilgili çok az içerik bulunup bu mirasların korunması ile ilgili hiçbir bilgiye rastlanılmamıştır. Sosyal Bilgiler kitaplarındaki içeriği ülkemizdeki tarihi ve kültürel miraslarımızın daha kapsamlı ve miraslarımızın korunması ile ilgili bilgiler eklenmesi gerektiği düşünülmüştür. Tarihi ve kültürel miras ile doğa varlıklarının öğrenilmesi ve koruma bilinci oluşturma alanlarına değinen derslerin saatlerinin artırılması gerekmektedir.

Öğrencilerin tam anlamıyla tarihi ve kültürel mirası koruma bilinci oluşmamış olduğu görülüp tarihi ve kültürel mirasın korunmasına yönelik kulüp çalışmaları oluşturulabilir.

Öğrencilerin tarihi yerleri öğretmenleri ile gezmelerinin oranı az olduğu görülüp sosyal bilgileri derslerinde veya seçmeli derslerin tarihi yapıları tanıtımı veya gezip görmeleri öğrenciler için daha verimli olacağı düşünülmüştür.

Öğrencilerin tarihi yerleri gezmeden önce tarihleri hakkında nereden bilgi edinme yolları dikkate alındığında internet ve aile, arkadaş ve çevrenin etkili olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda okullarda bilgisayar destekli öğretim yöntemlerinden yararlanılabilir.

Öğrencilerin tarihi yapılara götürülemediğinden, il Millî Eğitim Müdürlüğü ve Turizm il Müdürlüğü işbirliği yapılarak öğrencilerin tarihi yapılara gezi programları düzenlenmelidir.

Öğrencilere tarihi değeri olan bir nesne veya yapı ile karşılaştıklarında müracaat edebilecekleri kuruluşlar hakkında bilgiler verilmelidir.

Öğrencilere Tarihi ve kültürel mirasın korunması ile ilgili yasa ve yönetmelikler hakkında eğitim verilmelidir.

Çocuklarda kültürel miras bilinç ilköğretim düzeyinden itibaren sistemli bir şekilde verilmeye çalışılmalıdır

Üniversitesinin veya diğer kuruluşların Mardin'in tarihi ile ilgili yapılan kongre, sempozyum vb. okullardaki öğrencilerde davet edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Abacı O., Önder A. ve Kamaraj I. (2009) *Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki Marmara Örnekleme*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 25, 105-106.
- Ahunbay, Z. (2009), *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*. İstanbul: Yem Yayın, 116.
- Aksoy, A., Temel, Z. ve Baykan, S. (1995) *0-4 Yaş Anne Eğitim Programının Değerlendirilmesi*, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu, Elazığ, 120.
- Balcı, A. (2010), *Sosyal Bilimlerde Araştırma*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Bekman, Sevda.(1998), *Eşit Fırsat Anne-Çocuk Eğitiminin Değerlendirilmesi*, Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınlar, 10–11.
- Dolapönü, H.(1972), *Tarihte Mardin*, Deyrulzafaran Manastırı Yayınları, İstanbul, 14.
- Erdem, İ. (2006), “Mardin’de Akkoyunlu Mirası”, *I. Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu*, Ed. İ. Özcoşar-H.H. Güneş, İstanbul, 401.
- Ersoy, Ö. ve Tezel Şahin, F. (1999). *0-6 Yaş Döneminde Anne Baba Eğitiminin Önemi*. Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi, 58.
- Myers, R. (1996), *Hayatta Kalan On İki*, Ankara,121.
- Tapan, M. (2010). *Kültür Varlıklarımızı Neden Koruyamıyoruz*, www.planlama.org adresinden 23 Aralık 2011 tarihinde alınmıştır.
- URL-1 <https://en.unesco.org/> (Erişim Tarihi:05.11.2016)
- URL-2 https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96merli,_Mardin (Erişim Tarihi: 25.11.2016)
- URL-3 <https://www.google.com/earth/>, Haşim Akdağ tarafından düzenlenmiştir, 2016 (Erişim Tarihi: 06.05.2017)
- Yılmaz, K. ve Şeker, M. (2011). “*İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*”, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi Fen Bilgisi Dergisi, yıl: 3, sayı: 8, İstanbul, 22.

EXTENDED ABSTRACT

Turkey is one of the rare countries rich in cultural heritage. These cultural heritages, which have witnessed to history, is individually valuable beside is valuable as a whole. Unfortunately, in Turkey, our cultural heritage does not see the value it deserves in the whole structure and in the single structure, and it seems that there are serious problems in transferring them to tomorrows. Over time, these tissues is be damaged or destroyed for various reasons. These tissues, which are difficult to transfer to the future, are also erased from the memories of our young people who are also our future.

Turkey is a very rich country in terms of its historical and cultural heritage. Almost all the country has many settlements that are very rich in terms of historical and cultural assets, attracting tourists. The fact that Anatolia has hosted many civilizations for thousands of years has made it possible for the husband to have a rare historical and cultural richness. Mardin is one of the cities that have a "Historical City" identity, which is known for its historical and cultural riches and has a large historical heritage (Erdem, 2006: 401). Culture in Mardin carries traces of civilizations that settled through the ages. Mardin has become the settlement place of many civilizations in the historical process. Due to this feature, it is a city with a very colourful cultural structure and historical remains. It is also one of the oldest settlements of the South-eastern Anatolia Region and is the first stop of Turks in Anatolia (Dolapönü, 1972: 14).

History and Cultural Heritage Destruction of the most destructive history and cultural heritage visits to the works of art and the destructive damage done. The wanderer who wants to recognize the historical and cultural heritage destroys these values, indicating that the conservation consciousness is weak. One of the most effective ways of teaching this awareness is to educate communities that are not at a certain level of conservation consciousness. The education for the preservation of historical and cultural heritage must be given in a gradual and systematic manner from the level of primary education. The aim of this research is to measure the consciousness levels for the awareness and preservation of the historical and cultural heritage of the 7th grade primary school students living in old and new urban fabric of Mardin and Kızıltepe. The role of preservation of historical and cultural heritage is important not only for the specialists in the field but also for children in educational institutions. For this reason, determining the level of awareness for the awareness and preservation of the historical and cultural heritage of old and new urban fabric of Mardin and children living in Kızıltepe (primary 7th grade students) will reveal the importance given to Mardin's historical and cultural heritage.

There are two cities in Mardin, the old and the new settlement. Two cities in one city are reshaping the sociology, cultural structure and economic relations of Mardin. The province is 'Upper' or 'Old Mardin', where the cultural heritage of the city has been stratified by centuries of life. The city, which has been heavily migrated over the last 20 years from the airport in Kızıltepe to the old city of Mardin, is the largest city of 'Lower' or 'New Mardin'. It shows itself with high-rise reinforced concrete structures that do not fit into the hill. Because 23 km of Mardin and Kızıltepe, which is the largest town, and lasting for half an hour are more innocent than many other cities, the 7th Grade students in Kiziltepe also measure the awareness and preservation of Mardin's cultural heritage . Therefore, this study aims to reveal the consciousness levels of the old and new urban fabric of Mardin and the preservation of the historical and cultural heritage of the 7th grade primary school students living in Kızıltepe. There are a total of 3 schools, namely Gülser Mahmut Tatlıdede Secondary School (Lower Mardin / new city) and Artuklu Cumhuriyet Secondary School (Upper Mardin / Old City) located in Mardin province and Kızıltepe Dicle Middle School located in Kızıltepe district of Mardin province and 7 schools It is limited to the class students.

The results of the questionnaires were analysed in SPSS statistical program and frequency distributions were obtained and interpreted. The results of the survey on the awareness of the preservation of historical and cultural heritage have been shared. Several suggestions were made based on the results.